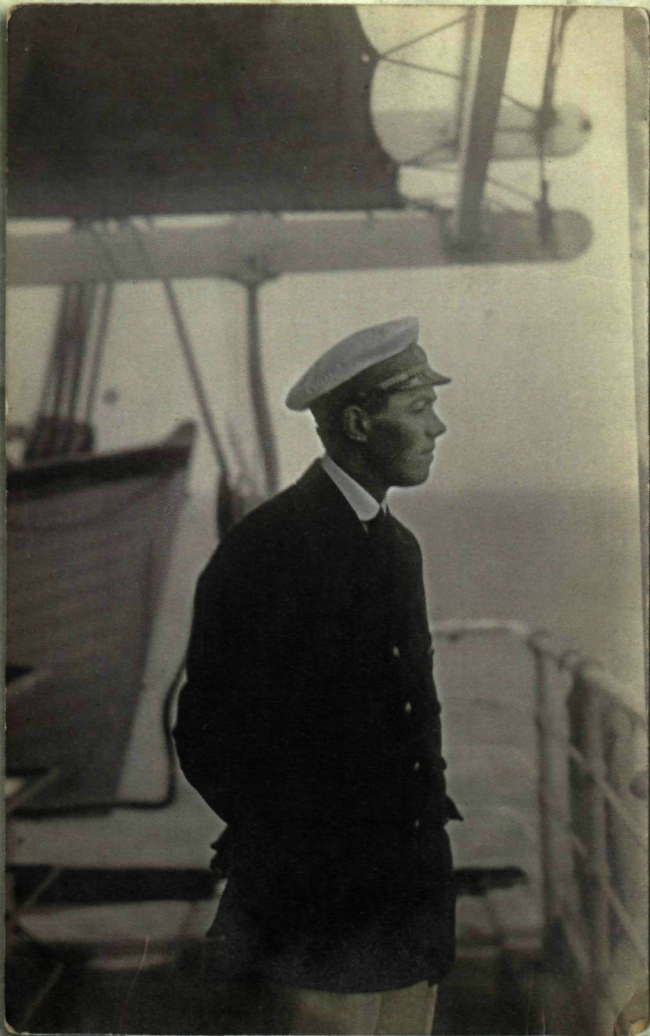

Enkele maanden geleden publiceerde Jacques van Harten in dit blad een geschiedenis van de draadloze radio, in het Engels ook vandaag nog wel de 'wireless' genoemd. Van Harten merkte toen al op dat de Belgen tot de pioniers ter zake behoren. Vandaag presenteren we u de geschiedenis van zo'n pionier. Isabelle Van Eeghem mocht in de papieren snuisteren van deze, inmiddels overleden, West-Vlaamse 'uitvinder' en sprokkelde daaruit onderstaande biografie.

Gabriel Carpentier Marconist, uitvinder, ondernemer

Gabriel Louis Carpentier (° 23 mei 1900 Kuurne, toen nog Cuerne - + 7 oktober 1996 Gent) was al op jonge leeftijd gefascineerd door alles wat met elektriciteit te maken had. Zijn aandacht ging vooral uit naar de draadloze telegrafie. Als jonge snaak kreeg hij de kans om naar de Marconi school in Londen te gaan.

Een daadkrachtige jongen

De familie Carpentier was actief in de vlasnijverheid. Gabriel liep tot augustus 1914 school in Sint Leo te Brugge. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog moest hij die school verlaten. Hij werd fotograaf in het jaar dat de 'eenzelvig-

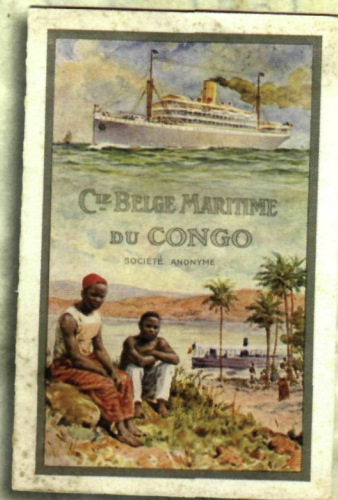
heidskaart' (identiteitskaart) verplicht werd en er bijgevolg veel pasfoto's gemaakt moesten worden. Het bleek evenwel zijn roeping niet te zijn en hij zette zijn middelbare studies verder in het Sint-Amanduscollege in Kortrijk. Daar werd hij bevriend met Ingenieur Reyntjes en woonde hij diens elektrische experimenten bij.

In 1918 werd Gabriel door de bezetter verplicht om in Menen loopgraven te graven. Samen met zijn broer Maurice kon hij ontsnappen. Ondergedoken bij zijn tante in Brussel kon hij zich verdiepen in de wetenschappelijke boeken van de stadsbibliotheek en zich verder in zijn passie verdiepen. Na de bevrijding keerde Carpentier terug naar Kuurne. Hij kwam er in contact met Fossier die gedurende de oorlog Wireless Radio Officier geweest was op de bevoorradingschepen tussen de U.S. en Engeland. Die Fossier was ook instructeur in de Marconischool in Antwerpen, waar Marine draadloze telegrafie onderwezen werd. Gabriel schreef zich in en leerde daar de apparatuur en de Morsecode kennen die op de schepen gebruikt werd.

Hij behaalde uitstekende resultaten en kreeg de kans om aan de Marconischool in Londen te studeren. Hij greep de kans, enerzijds om er zijn technische kennis in marine en telegrafie verder te ontwikkelen, anderzijds om daar de Engelse taal onder de knie te krijgen.

Gabriel werd zodoende de jongste chef marconist die-ooit in Londen afstudeerde. (1)

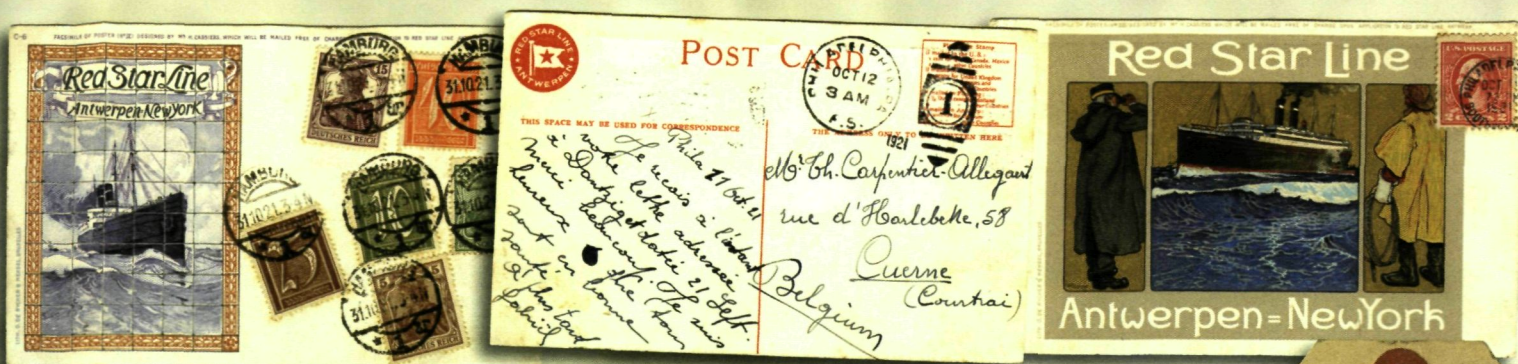
Bij zijn terugkomst tekende hij onmiddellijk zijn indiensttreding bij de S.A.I.T. (2)

Zeemansbenen

Op 11 maart 1920 scheepte hij in op de SS Albertville voor zijn eerste reis. Die bracht hem in Belgisch Congo (via La Pallice - Tenerife - Dakar - Boma - Matadi). Gabriel kwam terug op 19 mei 1920 en was opgetogen over die eerste zeemanservaring. Vijf dagen later scheepte hij opnieuw in, deze keer op de SS Hastier. Aan boord was de radioapparatuur niet ingericht. Dat werd een taak voor Gabriel. Na 20 dagen kwam het schip aan in New York, waar het 12 dagen ter plaatse moest blijven

omdat de koelcompressors teveel stroom afgenomen hadden en de koelruimten opnieuw bevroren moesten zijn vooraleer het vlees ingescheept kon worden. Op de terugreis kwamen ze terecht in de warme golfstroom, waardoor de temperatuur steeg en al het vlees ontdooid. Bij thuiskomst werd het vlees afgekeurd en aan de zoo bezorgd. Gabriel omschreef het als 'Een goede zaak voor de dieren, een slechte zaak voor de verzekeringsmaatschappij'.

Op 17 augustus 1920 start hij zijn volgende reis, deze keer met de SS Belgier, 'a thirty-two day ship' (3) De reis duurde 5 maanden (via Lissabon - Porto - Rio de Janeiro - Santos - Montevideo

Gabriel Carpentier als marconist

- Buenos Aires - La Plata - Rio Santiago - Ensenada - Bahia - Pernambuco - Tenerife - Antwerpen). Het betrof een cargo van de Lloyd Royal Belge, er waren geen passagiers aan boord en er was nauwelijks werk. Gabriel gebruikte zijn tijd om verder te studeren en om zijn technische kennis uit te breiden. Van 18 februari 1921 tot 16 april 1921 voer hij weer met de SS Albertville mee naar Congo (Tenerife - Dakar - Boma - Matadi). Tijdens de laatste dagen in Matadi kreeg hij malaria en was hij verplicht ziekteverlof te nemen tot 18 juni 1921.

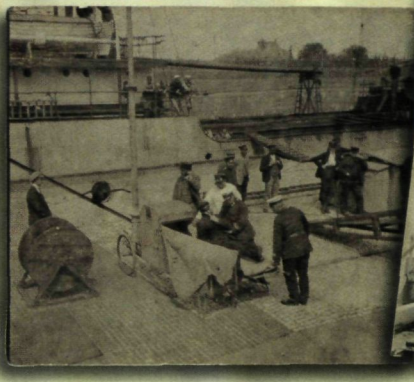

Onmiddellijk erna vertrok hij met de SS Samland, een schip van de Red 1 Star Line. naar Dantzig. (4) Het schip kreeg daar Russische Joden aan boord die uit hun land naar Amerika vluchtten. Gabriel deed drie keer de reis van Dantzig naar Philadelphia tot hij in oktober 1921 het schip verliet en terugkeerde naar Kuurne om in België zijn legerdienst te vervullen.

Ondernemen

Gabriel kreeg tijdens zijn legerdienst de kans om zijn expertise rond 'de draadloze verbinding' verder uit te bouwen. Meteen erna stichtte hij, samen met Fernand Dewez, de NV Société Appareillage Electrique op. De vennootschap had tot doel radio ontvangsttoestellen voor het leger te fabriceren. De constructie van deze toestellen, onder het merk Carpentier & Co liep niet van een leien dakje. Het project bezorgde Gabriel slapeloze nachten, maar hij slaagde wel in zijn opzet. In september 1924 bleven de bestellingen van het leger uit omwille van besparingen. Carpentiers vennoot zag de toekomst van de radio somber in en besloot de NV te liquideren. Gabriel was een andere mening toegedaan. Zijn broer Maurice kocht de aandelen van Dewez. Materiaal en machines werden naar Kuurne gebracht en geïnstalleerd in een leegstaand vlammagazijn naast het ouderlijke huis. Gabriel studeerde dag en nacht om een duidelijk prototype klaar te krijgen om variabele condensatoren met buitengewone eigenschappen te vervaardigen. Hij verkreeg een principepatent waardoor concurrenten geen kans meer kregen om via kleine wijzigingen of omwegen aan zijn uitvinding te sleutelen. De fabricatie begon op 2 februari 1925. Het werd een enorm succes. Carpentier zag de omzet maandelijks verdubbelen en hij moest regelmatig nieuwe machines kopen (draaibanken Jenny, automatische draaibanken Tarotte, automation Index Esslingen). In 1928 liet hij een nieuwe werkplaats bouwen. Tijdens de wereldtentoonstelling in Brussel kocht hij een uitermate hoogtechnologische machine 'Spitzpresse van Schuler Göppingen'. In 1937 bouwde Gabriel opnieuw een nieuwe

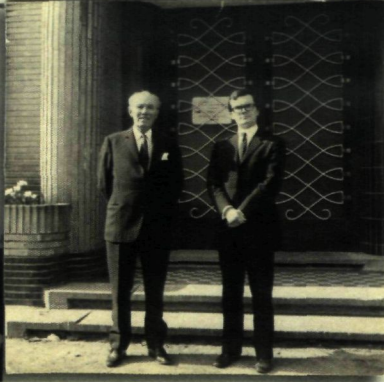

fabriek en nam verschillende mensen in dienst. Maar toen naderde de Tweede Wereldoorlog. Gabriel leverde onderdelen aan het leger onder dagelijks toezicht van een officier van de bevoorrading. Op 10 mei 1940 werden, op bevel van het Belgische leger, de machines op een trein geladen met bestemming Tarbes (nabij de Spaanse grens). Gabriel volgde samen met zijn gezin per auto. De trein en zijzelf bereikten de bestemming niet. Vijf dagen later was de familie weer in Kuurne, de machines waren verloren.

ontwikkelde radiotoestellen, en later ook televisietoestellen, kwamen goed binnen. In de 2e helft van de jaren vijftig lanceerde CARAD een reeks audio-apparaten: bandopnemers, versterkers, tuners en luidsprekers. Na 1965 werd het gamma vernieuwd met apparatuur gebaseerd op transistors. In 1970 kende het bedrijf haar hoogtepunt. Er werkten daar toen ongeveer 400 mensen. Onder toenemende druk van goedkope merken en de financiële problemen die erdoor veroorzaakt werden, kwam CARAD in 1971 in handen van de Britse Thorngroep. De activiteiten stopten in 1975. Alleen de ouderen onder ons zullen zich de merknaam CARAD herinneren.

Isabelle Van Eeghem

foto's en illustraties uit het archief van B. Carpentier

De heropgebouwde Carad-gebouwen.

Gabriel en Jacques Carpentier.

- (1) In 1901 opende de Marconi Wireless Telegraph Company, de eerste draadloze school in de wereld in Frinton, Essex. Deze school verhuisde nadien naar Chelmsford en werd het Marconi College. Vervolgens werd in 1912 het Marconi House geboren (The Strand, London). De Marconi school gaf een grondige opleiding in draadloze telegrafie. Later werden ook Marconi scholen opgericht in New York en Madrid).
- (2) de geschiedenis van SAIT Zenitel begint in 1901 onder de vleugels van de Belgische koning Leopold II en Marconi, uitvinder van de telegraaf. Samen met een groep Belgische entrepreneurs slaan zij de handen in elkaar om een oplossing te vinden voor het communicatieprobleem in de scheepvaart. De Compagnie Générale de Télégraphie sans Fil is geboren.
- (3) Tijdens de oorlog werden die schepen in serie in de U.S. gemaakt. Van het begin van de constructie werden 32 dagen geteld tot het van stapel lopen. Deze schepen hadden geen tussendeck, je kon door de ladingsopening de bodem van de boot zien.
- (4) de Red Star Line, opgericht in 1871, was een joint venture van de International Navigation Company van Philadelphia en de Société Anonyme de Navigation Belge-Américaine van Antwerpen. De belangrijkste havens waren Antwerpen, Liverpool, Southampton, New York City en Philadelphia. Momenteel zijn in Antwerpen de voorbereidingen bezig voor de oprichting van het Red Star Line museum. De opening is voorzien in 2013. Van 28/04/2012 tem 02/09/2012 loopt in het MAS al een kleine expo rond deze Red Star Line.

CARAD

Carpentier Radio, afgekort tot CARAD, werd door Carpentier in 1925 opgericht. Het merk produceerde en verkocht elektronische en mechanische componenten voor radio-ontvangst eenheden. Rond 1939-1940 was er onder die merknaam een eerste radio-toestel in productie. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de werkplaatsen volledig vernield. In 1945 hernam het bedrijf haar activiteiten. De fabriek draaide weer op volle kracht, er was nauwelijks concurrentie en de bestellingen voor de nieuw

BUDDY'S GOLD

**AANKOOP
GOLD**

AALST

LOUIS D'HAESELEERSTRAAT 4
9300 AALST
0484 20 20 71
OPEN: DIN - ZAT VAN 10U - 12U
EN 13U30 - 18U
GESLOTEN: ZON - MAAN -
EN FEESTDAGEN

BRUGGE

DWEERSTRAAT 8
8000 BRUGGE
050 34 02 28
OPEN: MAAN - ZAT VAN 10U - 12U
EN 13U30 - 18U
GESLOTEN: ZON - EN FEESTDAGEN

OOSTENDE

VAN ISEGHEMLAAN 72
8400 OOSTENDE
059 50 67 29
OPEN: DIN - ZAT VAN 10U - 12U30
EN 14U - 18U
GESLOTEN: ZON - MAAN -
EN FEESTDAGEN

LOKEREN

MARKT 63
9160 LOKEREN
0486 92 66 30
OPEN: DIN - VRIJ VAN 10U - 12U
EN 14U - 18U
GESLOTEN: ZAT - ZON - MAAN -
EN FEESTDAGEN

GRATIS PRIJSOFFERTE

GOUD ♦ DIAMANT ♦ ZILVER

DIRECTE BETALING

ANTIEKE JUWELEN

BUDDYSGOLD@HOTMAIL.COM
WWW.BUDDYSGOLD.COM